

Marsilio Ficino's erfgoed



De val van het Byzantijnse Rijk in 1453 verjoeg veel filosofen naar Italië. Deze filosofen waren eerder (neo)-Platoons gericht dan wel Aristotelisch. Hun kennis sloeg in het Westen in als een bom. Immers, over Plato en het neoplatonisme wist het Westen heel weinig. Heel veel was gerecupereerd via Augustinus en daarin was het (neo)platonisme nogal flink christelijk verborgen voor de gelovige en later de Renaissancemens. Een centrale figuur in die wedergeboorte van het neo-platoons gedachtegoed was Ficino (1433-1499) en dat in nauwe samenwerking met de familie de Medici in Firenze. Hij heeft enorm veel Griekse teksten vertaald en we hebben van hem ook een rijke briefwisseling. We bestuderen een aantal bekende brieven en krijgen een goede indruk van zijn interpretatie en commentaren van Plato. Zijn invloed reikte zelfs in de schilderkunst, m.n. bij Botticelli die ook tot de neo-platoonse kring hoorde van Ficino en wiens *La Primavera* en *Venus* mogelijk sterk door Ficino zijn beïnvloed.

Introoetje:

- 15.10^{9e} bib bang
- 3-5.10^{9e} zonnestelsel
- 6.10^{6e} leven aarde
- 3.10^{6e} 1^e mens en vele
- 200.000 hersenen homo erectus volgroeid (naar 100.10^{9e} 200.10^{9e} ? neuronen)
- 50.000 sedentair en stilaan culturele ontwikkelingen
 - Egypte, China, Babyloniërs, Kelten, Grieken, Romeinen enz. enz.
 - uitzondering **Grieken**: en daarin totaal NIEUW
 - traditie van natuurfilo's *natuurwet.*
 - 600 v X: afstand van mythe en blik op de wrklkhd zoals ze is
 - traditie van zijnde en ethiek-filo's *geesteswet.*
 - 500 v X: steeds vragen met 'verwonderings'blik

en zo na Klassieke Oudheid

→ ME (1000 jr!)

→ renaissance

→ verlichting

→ na 1800

in

nog

geen

3000 jr

concreter:

wereldbeeld Oudheid:

- Grieks al een millennium v X en dat min of meer tot 500 n X (O.R.R. wordt officieel Latijn, blijft wel plaatselijk gesproken: Z-It., Ravenna, vele eilanden; herstel rond 650 en stilaan sprake van revival → Hellenen ~ Attisch! ↔ niet Hellenistisch
- 0^e dank zij Cicero ook bij de Romeinen
- Ook nestjes bij ons: Canterbury, Boergondische kardinaal, Karel >
- 9^e Johannes Scotus Erigea: probeert filo neo-plat. te verzoenen met X-lijke wereld
- 10^e Otto II trouwt met Byz. Prinses (O.R.R. terug Grieks): vindt hofceremonie Oosten tof en rijkelijk (>> paleizen, kleding, edelstenengebruik enz.)

-

wereldbeeld ME

- 12^e H. von Bingen: nog volop ME, alhoewel HvB wel enigszins apart ME-ster
- 13^e Dante: strikt genomen ME, maar toch ook voorloper Ren. én gelezen tot nu nog

-

Wereldbeeld Renaissance

- 14^e Petrarca:
 - o 1^e humanist: gaat terug op Romeinse Oudheid: Cicero, Seneca, Vergilius
 - o ook 1e filoloog, wel beperking tot het Latijnse; >> boekverzameling
- met Boccaccio: Grieks erbij
- 15^e val Const. maar ruim daarvóór grote start van de terugkeer v h Grieks
- Grieks ook terug via Aramees en dan Arabisch

-

Dante	1265 - 1325	60	
Petrarca	1304 - 1374	71	
Bessarion			Cosimo 1389 – 1464 75
Plethon	1345 - 1452	92	Piero (– 1469)
Ficino	1433 - 1499	66	>> vriend én leermeester v Lorenzo de Medici 1492
Mirandola	1463 - 1494	31	1449 - 1492
Valla	1407 - 1457	50	
Savonarola	1452 – 1498	46	https://nl.wikipedia.org/wiki/Girolamo Savonarola

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Marsilio Ficino](https://nl.wikipedia.org/wiki/Marsilio_Ficino)

- Typisch Renaissance-figuur: filosoof, arts, musicus, priester Homo universalis
- enorm (neo-)Plato en Augustinus kenner en (snel)vertaler v.u. Grieks naar Latijn
- Cosimo sticht in 1439 o.i.v. Plethon de Plato-Academie
- Academie in 1462 overgenomen door Ficino (29 jr): grootse invloed (al bedevaartsoord tijdens zijn leven~)
- erg charismatisch en bezielend
- beïnvloedt enorm veel intellectuelen
- uit brieven blijkt:
-
-
- 1473 priester gewijd
- Aristotelisch opgeleid maar rond 1452 (19jr) o.i.v. Cosimo belangstelling Plato >>>
- 1456 (24jr) 1^e werk *Plato's Leer* in het Latijn!
- Cosimo (enorm in Grieks geïnteresseerd) gebiedt hem Grieks te studeren

- 1460 vertaling Corpus Hermeticum, manuscript aangeboden / verkocht door monnik uit Macedonië aan Cosimo
- 1462 start vertaling Griekse werken in het Latijn
- 1469 samenvatting van Plato's dialogen
- 1470 *Theologica Platonica* ... groeit uit tot 18 boeken: bewijst onsterfelijkheid v d ziel op grond van joods-chr. religie en de Griekse filosofie

https://nl.wikipedia.org/wiki/Theologia_Platonica

https://www.rozekruispers.com/media/9789067321013/9789067321013_541.pdf
toelichting op brieven v Ficino en een aantal brieven (in apart docu)

<https://pentagram.rozenkruis.nl/assets/Het-lichaam-is-een-schaduw-van-god.pdf>
om een indruk te geven van de geest v d tijd citeren we een brief van Cosimo de Medici, vorst v d stadstaat, aan zijn beschermeling Ficino. Opschrift: lichaam ...

<http://www.arsfloreat.nl/uit-marsilio-ficino-500.html> ontdekt juiste X en 'paard' verhaal

<https://www.boekenroute.nl/gasten/gtn1Boek.aspx?ISBN=9789067324007>
publicatie w.i. ++ beschrijving van F's beleving van Plato vs dagelijkse verlangens

[file:///D:/Downloads/masterscriptie%20eindversie%2044\[11%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/masterscriptie%20eindversie%2044[11%20(1).pdf)
scriptie: invloed Ficino beeldende kunst! (Botticelli e.a.) 50 blz

<https://spiritueleteksten.be/algemeen/marsilio-ficino-het-bezielende-en-inspirerende-middelpunt-van-de-vermaarde-platoonse-academie-te-florence-voordracht-symposion-peter-huijs/> +++ spiritualiteit en tijdsgeest

<https://static.kunstelo.nl/ckv2/hof/ficino/ficino.htm> Traktaten over de liefde
Titiaan, De Hemelse en Aardse Liefde ++ toelichting

Reportage:

onderstaande boeiende YouTube-film van zowat een kleine 60'. De reportage handelt over Ficino (n.a.v. zijn 500 jaar overlijden n 1999) waarbij naar een zekere Hermes Trismegistus (Atlantis, Egypte...West en Oost) wordt verwezen, gespekt met een aantal interessante inzichten door deskundigen en afgewisseld met muziek uit Ficino's tijd (Ficino zelf was tevens lier-musicus). De Universiteit Amsterdam heeft zelfs een Hermetische zetel zegge indrukwekkende bibliotheek.

<https://youtu.be/oNj46DfEQjU>



1

Over het verlangen naar geluk

Cosimo de' Medici groet Marsilio Ficino, de Platonist.

Gisteren ben ik naar het landgoed in Careggi gegaan, niet om het land maar om de geest te bewerken. Kom zo snel mogelijk naar ons toe, Marsilio. Breng het boek mee van Plato over *Het Hoogste Goed*¹. Je zult het al wel vertaald hebben uit het Grieks in het Latijn, zoals je beloofd hebt. Want het is mijn vurigste wens om de weg te leren kennen die ons het snelst tot geluk leidt.

Gegroet en vergeet niet je Orfische lier mee te brengen.



2

De weg tot geluk¹

Marsilio Ficino aan Cosimo de' Medici: gegroet.

Ik kom maar al te graag naar u toe zodra ik dat kan. Want wat is aangenamer dan te vertoeven in Careggi, het land van de Gratiën², met Cosimo, de vader van al het goede. Hierbij alvast in het kort wat de meest geschikte weg tot geluk is volgens de Platonisten.

Hoewel het volgens mij overbodig is de weg te tonen aan degene die het doel al bijna bereikt heeft, heb ik toch gemeend gehoor te moeten geven aan uw verlangen met deze brief. Als ik bij u ben zullen we hierop doorgaan. Alle mensen wensen goed te handelen, dat wil zeggen goed te leven. Maar zij leven pas goed als hun zoveel mogelijk goede gaven ter beschikking staan. Deze gaven zijn: rijkdom, gezondheid, schoonheid, kracht, edele geboorte, eer, macht, inzicht, bovendien rechtvaardigheid, moed, matigheid en bovenal wijsheid, die de essentie van geluk uitmaakt. Geluk bestaat immers uit het voorspoedig be reiken van het gewenste doel, maar kennis verschaft daartoe in iedere situatie de middelen.

Want door haar ontlokken bekwame fluitspelers de mooiste tonen aan hun instrumenten en komen knappe letterkundigen tot hun beste studies. Door deze kennis brengen stuurlieden hun schip eerder dan anderen in veilige haven, voert de veldheer oorlog met minder risico en brengt de geneesheer het lichaam weer in de gewenste conditie. Daarom is het aan kennis te danken dat een mens na al zijn inspanningen uiteindelijk zijn doel bereikt. Bij echte kennis is nooit sprake van dwaling of vergissing. Omdat het inderdaad kennis is die maakt dat het doel wordt bereikt, moet zij als de enige bron van geluk worden beschouwd.

Bovendien wordt gezegd dat alleen die mensen gelukkig zijn aan wie veel gaven ter beschikking staan. Zij zijn echter pas gelukkig wanneer die gaven hun ook tot voordeel zijn. En ze zullen hun pas tot voordeel zijn, als ze hun gaven ook benutten. Het louter bezitten van gaven zonder ze te gebruiken draagt namelijk niets bij tot geluk. Maar het is niet voldoende ze alleen maar te gebruiken, want een verkeerd gebruik is eerder schadelijk dan heilzaam. Zoals wij dus aan het bezit het gebruik toevoegden, zo moeten wij ook aan het gebruik het juiste gebruik toevoegen, opdat wij onze gaven niet alleen gebruiken, maar

dat ook op de juiste wijze doen. En alleen echte kennis stelt ons hiertoe in staat. Dit is duidelijk waar te nemen in de kunsten, waar alleen zij die hun vak verstaan een juist gebruik maken van hun materiaal en hun instrumenten. Op dezelfde wijze zorgt ware kennis ervoor dat wij een juist gebruik maken van rijkdom, gezondheid, schoonheid, kracht en al die andere zaken waar de mensen de mond vol van hebben. Daarom zal iemand die deze gaven bezit en er een weloverwogen gebruik van maakt altijd doeltreffend en juist handelen. Want wie veel gaven bezit en ze zonder nadenken gebruikt, lijdt meer schade naarmate hij er meer bezit, omdat hij er meer misbruik van maakt. Wie onwetend is maakt minder vergissingen naarmate hij minder handelt. Wie minder vergissingen maakt doet ook minder kwaad. Als hij minder kwaad doet is hij ook niet zo ongelukkig.

Ongetwijfeld “doet” de arme minder dan de rijke, de zwakke minder dan de sterke, de lafaard minder dan de dappere, de luiard minder dan de wakkere, de trage minder dan de snelle, de domoor minder dan de scherpzinnige. Daarom zijn geen van de gaven die hierboven genoemd werden goed op zichzelf. Want wanneer ze worden beheerst door onwetendheid, worden zij nog slechter dan hun tegendeel, in die mate zelfs dat ze een boosaardig heerser rijkelijk de middelen voor zijn misdaden kunnen verschaffen. Als anderzijds bezonnenheid en wijsheid ze leiden, dan werken ze zoveel te beter. Maar op zichzelf zijn ze noch goed noch slecht. Voor een wijs mens blijken zowel gunstige als ongunstige gaven nuttig te zijn, want hij maakt van beide een goed gebruik, maar voor de onwetende geldt het tegenovergestelde.

Daarom is van al onze gaven alleen ware kennis goed op zichzelf en alleen onwetendheid op zichzelf slecht. Welnu, wij willen allen gelukkig zijn en kunnen dat geluk niet verkrijgen zonder een juist gebruik van onze gaven te maken. En ware kennis stelt ons tot dit juiste gebruik in staat. Daarom moet een ieder, met voorbijgaan aan al het overige, geheel vervuld van liefde tot wijsheid en met de grootste toewijding zich inspannen om die ware kennis en wijsheid te verwerven, want zo wordt onze ziel het meest gelijk aan God, die de bron van alle ware kennis is. En juist in dit gelijk zijn aan God bestaat volgens Plato de hoogste graad van gelukzaligheid.

PICO DELLE MIRANDOLA

Plato en Aristoteles verzoenen

De eenheid van de waarheid en van het menselijk weten

https://nl.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Pico_della_Mirandola

w.i. https://nl.wikipedia.org/wiki/Oratio_de_hominis_dignitate

[file:///D:/Downloads/1942-Artikel%20Tekst-7625-1-10-20160219%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/1942-Artikel%20Tekst-7625-1-10-20160219%20(1).pdf)

Peter van Veldhuijsen

Conclusiones sive Theses DCCCC

<http://scihi.org/pico-della-mirandola-theses/>

inleidend Engels

<http://www.esotericarchives.com/pico/conclus.htm> opsomming Latijn

[http://www.andallthat.co.uk/uploads/2/3/8/9/2389220/pico - oration on the dignity of man.pdf](http://www.andallthat.co.uk/uploads/2/3/8/9/2389220/pico_-_oration_on_the_dignity_of_man.pdf)

v.a. p.18 – 86 tekst Pico